

Vaalikauden päättäjäiset 10.4.2019

Oltuaan Helsingin tuomiokirkossa pidetyssä, kello 12 alkaneessa ekumeenisessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapuivat tasavallan presidentti Sauli Niinistö sekä eduskunnan puhemies, varapuhemiehet ja jäsenet Eduskuntataloon. Eduskunnan jäsenet ja eduskunnan oikeusasiamies asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Diplomaattikunta ja muut kutsuvieraat asettuivat niin ikään paikoilleen istuntosalin lehterillä. Valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri saapuivat heille varatuille paikoille puhemiehen korokkeen vasemmalle puolelle. Tämän jälkeen tuli paikalleen eduskunnan puhemies Paula Risikko seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri.

Tämän jälkeen saapui istuntosaliin valtiopäivien juhlamenojenohjaajan saattamana sekä eduskunnan varapuhemiesten ja adjutanttien seuraamana tasavallan presidentti Sauli Niinistö asettuen korokkeelle puhemiehen viereen.

Eduskunnan puhemies Paula Risikko lausui tasavallan presidentille eduskunnan tervehdyksen seuraavin sanoin:

Arvoisa tasavallan presidentti, ärade republikens president! Vuonna 2015 valittu eduskunta on nyt kokoontunut lopettamaan työnsä yhteiskuntamme ja suomalaisten hyväksi. Kuluneen neljän vuoden aikana me kansanedustajat olemme usein olleet erimielisiä keinoista mutta emme koskaan päämäärästä. Meidän kaikkien tavoitteena on ollut tehdä Suomesta entistä parempi maa.

Erilaisista näkemyksistä huolimatta meitä yhdistää monta asiaa. Me kaikki olemme esimerkiksi suomalaisen luonnon ystäviä. Kaksi vuosikymmentä sitten Suomessa oli noin 500 000 varpusa. Kaksi vuotta sitten varpusia oli Suomessa jäljellä enää noin 50 000. Varpuset ovat häviämässä luonnosta, mutta ovatko ne katoamassa myös politiikasta? Tätä olen kysynyt kuluvan vaalikauden aikana itseltäni. Usein siltä on tuntunut. Olemme nähneet niin paljon haukkoja lentämässä ympärillämme.

Den riksdag som valdes 2015 har nu samlats för att avsluta sitt arbete för vårt samhälle och för finländarna. Under de fyra år som gått har vi ledamöter ofta varit oense om metoderna, men aldrig om målet. Vi har alla haft som mål att göra Finland till ett bättre land.

Trots olika åsikter är det mycket som förenar oss. Vi är till exempel alla vänner av den finländska naturen. För två årtionden sedan fanns det ungefär 500 000 sparvar i Finland. För två år sedan fanns det bara cirka 50 000 kvar av dem. Sparvarna håller på att försvinna från

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

naturen, men är de också på väg ut ur politiken? Det har jag frågat mig själv under den pågående valperioden. Ofta har det känts så. Vi har sett så många hökar kretsa omkring oss.

Entinen kansanedustaja, kovasti kaipaamamme Tommy Tabermann, sanoi kerran, että politiikassa ihmiset usein katsovat toisiaan kuin haukka katsoo varpusta. Tältä tämänkin vaalikauden aikana on joskus tuntunut. Toisen puolueen edustaja, joskus omankin, on saatettu nähdä enemmän saaliina kuin samanlaisena ihmisenä kuin itsekin.

Samanlainen katse on luotu myös tieteellisiin asiantuntijoihin. Kuluneen vaalikauden aikana tutkijat ja kansanedustajat ovat väitelleet keskenään välillä hyvinkin kiivaasti.

Poliittisessa päätöksenteossa tarvitaan tutkittua tietoa. Kuten historiasta olemme oppineet, tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku. Jos se on alkuna, niin mikä on viisauden lopussa? Se on yhteiskunta, joka on mahdollisimman hyvä jokaiselle suomalaiselle ja myös luonnossamme eläville varpusille. Tällaista yhteiskuntaa ei rakenneta vain faktoilla vaan ennen kaikkea arvoilla. Väinö Voionmaa, professori ja hyvin kokenut parlamentaarikko, sanoi aikoinaan näin: "Emme voi yhteiskunnallisia asioita aina muuttaa väitöskirjojen mukaan, sillä mielipiteet tieteessäkin vaihtelevat. Tieteelliset tutkimukset ovat huomioon otettavia seikkoja, mutta yhteiskunnallisissa asioissa yhteiskunnan kokemuksen, yhteiskunnan oman edun ja yhteiskunnan tarpeen täytyy olla ratkaisevia." Kansanedustajien päätösten tulee perustua moraaliseen harkintaan yhteiskunnan edusta, luontomme tilasta ja ihmisten oikeuksista ja velvollisuuksista. Tutkijoita tulee kuunnella, mutta kansanedustajien tulee aina säilyttää kansalta saamansa valta itsenäisesti harkita maamme etua ja tehdä päätöksiä sen mukaisesti.

Korkein hyve eduskuntatyössä on perustuslain noudattaminen, ja sen valvonta kansanvaltaisessa maassa on kansanedustajien tehtävä, ei kenenkään muun. Siteeraan vielä erästä toista kuuluisaa professoria, oikeustieteen emeritusprofessoria Aulis Aarniota: "Oikeusjärjestys ei demokraattisessa oikeusvaltiossa anna oikeustieteelle erityisasemaa parlamenttiin nähden. Suomen perustuslain hyväksymässä valtiovallan kolmijako-opissa lainsäädännöllinen ylivalta on parlamentilla, lainkäyttövalta tuomioistuimilla. Siihen oikeustieteen ja sen teoreetikoiden on tyytyminen, vaikka oikeustieteellä onkin, ja on aina ollut, tärkeä rooli muotoiltaessa yhteiskunnassa voimassa olevaa oikeutta."

Me kansanedustajat usein olemme huolissamme siitä, kuinka suomalaisten luottamus perinteisiin yhteiskunnan instituutioihin on vähentynyt. Toivottavasti tulevaisuudessa muistamme kuitenkin myös sen, että arvostelemalla perustuslakia ja sen tulkitsijoita osallistumme itse yhteiskuntamme tärkeimmän instituution — perustuslain — vähättelemiseen.

Arvoisat kansanedustajat! Synnytyksessä kätilö tavallisesti toistaa kahta sanaa: "työnnä" ja "hengitä". Lapsi ei synny, ellei ponnistella, mutta aivan yhtä tärkeätä on myös rauhallinen hengittäminen.

Kuluvan vaalikauden aikana olemme ponnistelleet kaikin voimin yhteiskuntamme uudistamiseksi. Neljässä vuodessa eduskunta on säätänyt yli 3 000 uutta lakia. Jokaisen lain puolesta on tehty paljon työtä ministeriöissä, valiokunnissa ja täysistunnoissa. Suomalai-

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

nen parlamentarismi perustuu hallituksen ja eduskunnan keskinäiseen luottamukseen ja läheiseen yhteistyöhön. Kansanedustajana joskus voi ajatella, että hallituksen hyvät päätökset ovat eduskunnan ansiota ja huonot päätökset ainoastaan hallituksen omaa syytä. Näin kuitenkin harvoin on. Me kaikki olemme omalta osaltamme vastuussa yhteiskuntamme tilasta.

Päättäjän pöytä ei kuitenkaan koskaan ole puhdas. Edelliseltä eduskunnalta jäi pöydällemme vaikeita asioita: talous ei ollut kasvanut moneen vuoteen, maamme velka oli suurentunut sataan miljardiin euroon, työttömiä oli melkein 10 prosenttia työvoimasta. Pöydällemme tuli myös asioita, joita emme itse voineet valita. Turvallisuus maailmassa tuntui säröilevän, ilmaston lämpeneminen jatkui, rajoillemme ilmestyi yhtäkkiä 32 000 vierasta ihmistä. Neljän vuoden aikana olemme ponnistelleet näiden asioiden ratkaisemiseksi. Olemmeko siinä onnistuneet, sitä jokainen voi harkita omassa mielessään. Jokaisella varmasti on omat mittansa, mutta minä pidän mielessäni Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laajan tutkimuksen suomalaisten elämänlaadusta. Sen mukaan suomalaiset kokevat elämänlaatunsa nyt paremmaksi kuin neljä vuotta sitten ja ovat myös onnellisempia.

Meidän suomalaisten kyky hoitaa äkillisiä kriisejä on aina ollut hyvä, mutta rakenteiden uudistaminen on sen sijaan ollut vaikeampaa. Olemme kaikki ymmärtäneet, kuinka tärkeää on uudistaa maamme sosiaali- ja terveyspalveluita. Siihen emme tämän vaalikauden aikana kuitenkaan pystyneet. Lapsi jäi syntymättä. Olisiko meidän pitänyt hengittää rauhallisemmin? Moni kokenut kansanedustaja on puhunut samasta asiasta. Olen huolestuneena kuunnellut monen edustajan kertovan, että eduskunnassa ei ole yhtä helppoa hengittää kuin aiemmin. Ilmasta on tullut likaisempaa, retoriikasta kovempaa. Asioita kärjistään ja toisten sanoja tulkitaan tahallaan väärin.

Viime syksynä ilmestyi mielenkiintoinen tutkimus suomalaisten arvoista ja pyhyyden kokemisesta. Jokaiselle suomalaiselle jokin asia on pyhä. Toisille pyhää ovat luonto, taide ja tiede; toisille pyhää ovat isänmaa, itsenäisyys ja Suomi. Kaikille pyhää ovat läheiset, koti ja rakkaus. Kirjoittajat, ajatuspaja E2:n tutkijat, esittivät kysymyksen, johtuuko keskustelukulttuurin kärjistyminen kyvyttömyydestä tunnistaa toisen ihmisen pyhinä pitämiä asioita. Kenties keskustelu sujuisi paremmin, jos hengittäisimme hetken, pysähtyisimme kuuntelemaan vastapuolta ja yrittäisimme ymmärtää heidän herkkyyttään, heidän arvojaan, heidän pyhänsä.

Tällaista kuuntelu- ja keskustelutaitoa todella tarvitaan. Sen lisäksi tarvitsemme myös uusia päätöksenteon käytäntöjä voidaksemme uudistaa Suomea. Tärkeiden päätösten valmistelu ja vaikutus ulottuu monen vaalikauden ylitse, ja tästä syystä tarvitsemme parempaa tulevaisuuspolitiikkaa. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan asemaa kannattaa miettiä uudelleen, voisiko se saada vahvemman aseman kansallisen tulevaisuusvision luomisessa. Parlamentaaraisesti valmisteltu visio tulevaisuudesta voisi toimia muun muassa hallitusneuvotteluiden pohjana.

Suurten vision lisäksi tarvitsemme päätöksentekoon parempaa rakennetta ja rytmiä. Sosiaali- ja terveysuudistuksen käsittely viimeistään paljasti, kuinka tärkeitä valtioneuvoston ja eduskunnan on yhdessä koordinoita toimintaansa. Parlamentarismille olisi suureksi

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

eduksi, jos valtioneuvosto tekisi hallitusohjelmasta lainsäädäntöohjelman, jonka toteuttamisesta käytäisiin jatkuvaa keskustelua eduskunnan kanssa, heti alusta alkaen.

Hyvin sujuvasta päätöksenteosta ja yhteistyöstä, te arvoisa tasavallan presidentti, olette antanut meille hyvän mallin. Keskustelette säännöllisesti ulkoasiain- ja puolustusvaliokunnan kanssa, mutta tapaatte myös muiden valiokuntien jäseniä yhä useammin. Nykyisin ulkopolitiikka on yhä enemmän myös ympäristö- ja luonnonvarapolitiikkaa, ja tästä syystä esitän kansanedustajien puolesta kiitoksen keskusteluistanne myös suuren valiokunnan ja ympäristövaliokunnan kanssa.

Ärade republikens president! Bästa riksdagsledamöter! För nästan exakt hundra år sedan trädde den första egna grundlagen, 1919 års regeringsform, i kraft i det självständiga Finland. Dess viktigaste utformare var K.J. Ståhlberg. Det ungfinska partiet omfattade på 1800-talet två grupper. Grupperna var kända som svalorna och sparvarna. K.J. Ståhlberg hörde till sparvarna. Han menade att i ett gott samhälle "krävs det idogt arbete, inte bara andligt och fysiskt arbete i egentlig mening, utan också ansträngningar för att forma tankarna, känslorna och viljan så att vi ställer det gemensamma målet före alla olikheter, så att vi inte gör ont värre utan går mot seger med gemensamma krafter."

Så det lönar sig att lyssna på sparvarna, och jag är säker på att vi alla är redo att arbeta för att rädda dem, såväl i naturen som i politiken.

Med dessa ord ber jag att få rikta ett tack till er, herr republikens president, för ert arbete för finländarnas bästa, och jag ber att få framföra riksdagens hälsning och försäkran om dess högaktning.

Arvoisa tasavallan presidentti! Hyvät kansanedustajat! Lähes täsmälleen sata vuotta sitten itsenäisessä Suomessa astui voimaan ensimmäinen oma perustuslaki, vuoden 1919 hallitusmuoto. Sen tärkein muotoilija oli K. J. Ståhlberg. Viime vuosisadan alussa nuorsuomalaisessa puolueessa oli kaksi ryhmää. Toinen ryhmä tunnettiin pääskyinä, toinen varpusina. K. J. Ståhlberg kuului varpusiin. Hänen mukaansa hyvässä yhteiskunnassa "vaaditaan uskollista ja uupumatonta työtä, ei ainoastaan henkistä ja ruumiillista työtä sanan varsinaisessa merkityksessä, vaan myös ponnisteluja mielten, tunteiden ja tahtojen taivuttamiseksi, että asetamme yhteisen päämäärän kaikkien eroavaisuuksien ja erimielisyyksien yläpuolelle, niin että vaikeuksia ei pahenneta vaan yhteisvoimin voitetaan."

Varpusia kannattaa siis kuunnella, ja uskon, että me kaikki olemme valmiit tekemään työtä niiden pelastamiseksi niin luonnossa kuin politiikassakin.

Näiden sanojen myötä ilmaisen teille, herra tasavallan presidentti, kiitoksen työstänne suomalaisten hyväksi ja esitän teille eduskunnan tervehdyksen ja kunnioituksen vakuutuksen.

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö julisti tämän jälkeen eduskunnan työn päättyneeksi kuluneelta vaalikaudelta seuraavin sanoin:

Arvoisa puhemies! Arvoiset Suomen kansan edustajat! Ärade talman! Ärade representanter för Finlands folk! Eduskunnan ja kansanedustajien tulee katsoa tulevaisuuteen: omalla työllään varmistaa, että meidän käy edelleen hyvin. Päättävän nelivuotiskauden varrella olemme silti muistelleet myös mennyttä, ja ansaitusti niin. Muistovuosi on seurannut toistaan.

Täyden äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden myös naisille toteuttaneesta eduskuntaudistuksesta tuli vuonna 2016 kuluneeksi 110 vuotta. Koko seuraavan vuoden vietimme juhlien itsenäisyytemme satavuotista taivalta. Viime vuonna muistimme historiamme synkkää lukua, yhteiskuntaamme heti itsenäistymisen jälkeen repinyttä sisällissotaa. Ja nyt on tasavaltaisen hallitusmuotomme vuoro tulla 100 vuoden ikään.

Menneiden rajapyykkien muistamisella on itseisarvonsa. Kansakunnan on tärkeää tuntea oma tarinansa. Se sitoo meidät yhteen. Historia ei toki toista itseään sellaisenaan. Todellista lisäarvoa tarinamme kertaaminen tuo vasta sitten, jos ymmärrämme, miten historiasta saadut opit ohjaavat meitä tulevaan.

Hyvät kuulijat, bästa åhörare! Varje tema som präglat jubileumsåren under denna valperiod är fortfarande aktuellt. Ledstjärnan för år 1906 var jämställdhet. Jämlikhet är fortfarande en av Finlands främsta styrkor. Än finns det likväl rum för förbättring — för större jämlikhet mellan könen, generationer och olika grupper av människor. Jämlikheten måste ständigt vårdas, och var och en av oss måste ha mod att försvara den.

Yksikään tämän vaalikauden varrelle osuneiden muistovuosien teemoista ei ole menettänyt ajankohtaisuuttaan. Vuoden 1906 ytimessä oli tasa-arvo. Se on edelleen yksi Suomen tärkeimmistä vahvuuksista. Parantamisen varaa riittää yhä — sukupuolten välillä, sukupolvien välillä, eri ihmisryhmien välillä. Tasa-arvo vaatii päivittäistä huolenpitoa ja rohkeutta sen puolustamiseen, meiltä kaikilta.

Suomi 100 -juhlavuoden tunnuslauseena oli "Yhdessä". Siinä on meille hyvä ohjenuora tulevaankin. Mielipide-eroja demokratiaan kyllä mahtuu, niitä suorastaan tarvitaan. Mutta emme saa antaa erimielisyyksien ajaa meitä erilleen. Kuppikuntiin pirstoutuminen heikentäisi myös omaa turvallisuuttamme. Yhdessä toimiminen vaatii kanssaihmissen kunnioittamista: ei yksinomaan näin vaalien alla vaan sekä politiikan että muun elämän arjessa, kaikkina aikoina.

Vuoden 1918 varoittaviin oppeihin kuuluu se, miten helposti vihan kierre voi johtaa silmitömiin raakuuksiin. Kun tarinaamme vertaa kansainvälisesti, on poikkeuksellista, miten nopeasti kykenimme löytämään sovinnon sisällissodan jälkeen. Mutta parempi olisi ollut, jos sopu ei olisi lainkaan rikkoutunutkaan. Jos nyt tunnistamme merkkejä vihan kiertestä, on se osattava katkaista heti alkuunsa.

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

Sata vuotta sitten vahvistettu hallitusmuoto on yhä vakaana pohjana nykyiselle perustuslaillemme. Suomi on tasavalta, jossa valtiovalta kuuluu kansalle ja kansaa edustavalle eduskunnalle. Lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovalta on jaettu, perusoikeudet on taattu. Tämän valtiosäännön katkeamaton voimassaolo läpi myrskyisän 1900-luvun on kansainvälisesti harvinaista sekin. Vaan ei demokratiaa parane ottaa itsestäänselvyytenä 2000-luvullakaan.

Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Ärade talman! Ärade riksdagsledamöter! Att slå vakt om jämställdhet, jämlikhet, samarbete, sämja och demokrati är hårt arbete också i de bästa av tider. Nu är tiderna inte de bästa. Vi lever i en osäker omvärld som är svår att förutspå.

Tasa-arvon, yhdessä toimimisen, sovinnon ja demokratian vaaliminen on kovaa työtä parhaimpinakin aikoina. Nyt ajat eivät ole parhaat mahdolliset. Elämme epävarmassa, vaikeasti ennustettavassa ympäristössä.

Kylmän sodan jälkeinen kaunis maailma, johon kaikki olisimme halunneet uskoa, on nopeasti saanut synkempiä sävyjä. Rauha, demokratia ja ihmisoikeudet eivät jatkaneetkaan suoraviivaista voittokulkuaan. Usko sääntöihin, sopimuksiin ja kansainvälisiin järjestöihin on kasvavalla koetuksella.

Valtioiden voimapolitiikka on palannut, jos se koskaan kunnolla ehti kadotakaan. Eivätkä valtiot suinkaan ole ainoita voimannäyttäjiä. Pahaa tahtovilla verkostoilla ja yksilöillä on uudenlaisia kykyjä ja keinoja vahingoittaa muita.

Tällaisessa maailmassa hyvän on oltava luja. Tähän on nyt alettu havahtua kaikkialla Euroopassa. Moniin muihin eurooppalaisiin maihin verrattuna meidän vahvuutenamme on ollut se, ettemme missään vaiheessa ajaneet omaa puolustustamme alas. Mutta omassakin järjestelmässämme on ollut koko joukko lainsäädännöllisiä aukkoja, jotka ovat tehneet meistä haavoittuvaisia.

Aivan turhan vähälle on jäänyt se johdonmukainen työ, jota tämä eduskunta on tehnyt noiden aukkojen paikkaamiseksi. Turvallisuuttamme kuluneella vaalikaudella lujittaneiden lainsäädännöllisten saavutusten luettelo on pitkä.

Asevelvollisuuslain muutos on tehnyt puolustusvalmiuden kohottamisesta helpompaa. Laki kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta on vahvistanut kykyämme päätöksentekoon turvallisuusyhteisöissä. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen edellytykset ovat parantuneet. Kansallinen turvallisuus huomioidaan nyt perusteellisemmin sekä kaksoiskansalaisuuteen että alueiden käyttöön ja kiinteistöjen omistukseen liittyvissä kysymyksissä. Vielä vahvistamista odottavat siviili- ja sotilastiedustelulait antavat viranomaisille jatkossa tuntuvasti paremmat valmiudet ennaltaehkäiseviin toimiin.

Kiitän teitä lämpimästi tästä työstä. Muistutan samalla, ettei tie ole vielääkään loppuun asti kuljettu. Myös tulevalla vaalikaudella lainsäädäntöämme on saatettava vastaamaan ympäröivän maailman realiteetteja.

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

Juuri realiteeteista on kysymys. Paljon mieluisampaa olisi vain luottaa siihen, ettei meitä mikään uhkaa. Mutta kaikki se hyvä, jota yhteiskuntamme edustaa, vaatii päättäväistä puolustamista. Eduskunnalla on siinä ensiarvoisen tärkeä rooli.

Jag vill framföra er ett varmt tack för detta arbete. Samtidigt vill jag påminna om att vi inte gått hela vägen ut. Även under den kommande valperioden behöver vår lagstiftning uppdateras så att den motsvarar realiteterna i omvärlden.

Och det är just realiteter det är fråga om. Det skulle vara betydligt trevligare att kunna förlita sig på att inget hotar oss. Men allt det goda som vårt samhälle står för kräver beslutsamt försvar. Här spelar riksdagen en ytterst viktig roll.

Hyvät kuulijat, totesin viime syksynä valtakunnallisen maanpuolustuskurssin avajaisissa, että planeettamme Maan puolustaminen on niin ikään maanpuolustusta. Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset elinoloihimme eivät ole menneen neljän vuoden uutinen. Ilmastotieteen meille kertomat realiteetit ovat olleet tiedossamme jo paljon pidempään, jos vain viestejä on kuultu. Toimeen tarttuminen on kestänyt kauan, ja tehtävä on samalla vaikeutunut.

Vaalikauden alkuun osui Pariisin ilmastopöytäkirja ja kauden loppupuolelle kansainvälisen ilmastopaneeli IPCC:n paljon huomiota saanut raportti. Tietoa on tarpeeksi. Tiedämme nyt, mitä 1,5 asteen tavoitteen saavuttaminen meiltä edellyttää. Tiedämme myös entistä selvemmin, miten dramaattinen ero on 1,5 asteen ja 2 asteen lämpenemisellä.

Nuoret sen ainakin ovat ymmärtäneet, että asialla on kiire. Hyvä niin. Nuoret vaativat tämän päivän päätöksentekijöiltä uudenlaista päättäväisyyttä. Heidän ääntään on kuultava, sillä he ovat todellisia asianomistajia. Panoksena on ennen muuta heidän ja heitä seuraavien sukupolvien tulevaisuus.

Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Palaan lopuksi vielä demokratiamme kovaan ytimeen, perustuslakiin. Perustuslain tulkinnoista ja lainsäädännön perustuslainmukaisuudesta on etenkin viime kuukausina keskusteltu kiivaasti. Vaikka seuraukset ovat monien hankkeiden ja uudistusten näkökulmasta olleet mutkikkaita, on perustuslakiin sen myötä kiinnittynyt huomio ollut kansanvaltamme kannalta arvokasta. Kansakuntamme rakentuu perustuslain vahvalle pohjalle.

Samalla perustuslaki elää ajassa. Yksi sen tuoreimmista muutoksista tuntuu edelleen jääneen monelta huomaamatta. Se koskee perustuslain ulko- ja turvallisuuspoliittista ulottuvuutta. Ulkopoliittikan johtaminen tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yhteistoiminnassa kyllä tunnetaan. Vuonna 2012 voimaan tullut perustuslain muutos kuitenkin nostaa juuri eduskunnan ratkaisevaan asemaan, jos tasavallan presidentti ja valtioneuvosto päätyisivät ristiriitatilanteeseen ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävissä kysymyksissä.

Tuollaista ristiriitaa tietysti loppuun asti vältetään. Uudistettu perustuslaki antaa silti eduskunnalle aiempaa suuremman vastuun myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Parlamentaarinen panos näkyy vahvasti myös selontekoprosessissa.

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

Tarve ulkopoliittiselle keskustelulle ei siis rajoitu ainoastaan vaalien alusaikaan. Sille on kysyntää myös vaalien jälkeen ja niiden välillä. Olen omalta osaltani tätä keskustelua valiokuntien ja puolueiden puheenjohtajien kanssa menneellä vaalikaudella käynyt. Aikomukseni on sitä myös tulevan eduskunnan kanssa jatkaa.

Ärade talman! Ärade representanter för Finlands folk! Jag vill tacka riksdagen för dess värdefulla arbete för nationens bästa och förklarar riksdagens arbete avslutat för denna valperiod.

Arvoisa puhemies! Arvoiset Suomen kansan edustajat! Kiitän eduskuntaa sen arvokkaasta työstä kansakuntamme hyväksi ja julistan eduskunnan työn tältä vaalikaudelta päättyneeksi.

Kun virallinen päättäjäistilaisuus oli päättynyt ja tasavallan presidentti Sauli Niinistö poistunut istuntosalista, lausui **puhemies Paula Risikko** seuraavat jäähyväissanat:

Arvoiset edustajat, ärade riksdagskolleger! Meistä varmasti jokainen muistaa, miltä uutena kansanedustajana tuntui ensimmäisen kerran kiivetä Eduskuntatalon portaat ylös asti, avata ovi ja astua sisään kansanvallan palvelukseen. Tuo hetki on itselleni ollut suurin juhla, mitä politiikassa koskaan olen kokenut. Luulen, että teistä moni tuntee samalla tavalla.

Var och en av oss kommer säkert ihåg hur det kändes att som ny riksdagsledamot första gången kliva ända upp för Riksdagshusets trappa, öppna dörren och stiga in för att tjäna demokratin. För mig var det ögonblicket den största fest jag någonsin upplevt i politiken. Och jag tror att många av er känner på precis samma sätt.

Tuon ensimmäisen päivän jälkeen nopeasti kyllä huomasin, että kansanedustajan työ ei ole vain juhlaa vaan enemmänkin arkista puurtamista. Töitä todella olemme tehneet tämänkin vaalikauden aikana.

Lapsuudesta asti muistan junavaunuissa olleet kyltit, joissa luki "saattaen vaihdettava." Se tarkoitti sitä, että vaunua ei saa päästää irralleen rullaamaan vaan veturin on kuljetettava se omalle paikalleen. Nyt kun nykyinen eduskunta on lopettamassa toimintansa ja uusi on vähän ajan päästä aloittamassa omansa, tämä vaihto kannattaa tehdä samalla tavalla: saattaen.

Uudelle eduskunnalle sanon saatesanoiksi, että otatte vastaan Suomen, joka on monella tapaa paljon paremmassa kunnossa kuin neljä vuotta sitten. Tämän eduskunnan aikana maamme talous on tervehtynyt ja työttömyys pienentynyt. Sanon myös, että olkaa varuillanne, kuten mekin olemme olleet.

Näiden neljän viime vuoden aikana olemme huomanneet, kuinka joskus hyvinkin kaukaiset asiat vaikuttavat eduskunnan työhön. Olemme seuranneet kauhuissamme Christchurchin ja Pariisin terrori-iskuja, pohtineet brexitin vaikutuksia ja miettineet, miten Kreikka saa taloutensa kuntoon. Monet etäällä tehdyt teot ovat vaikuttaneet keskusteluihimme ja myös

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

lainsäädäntöömme. Olemme taas kerran myös huomanneet, miten voimakkaasti kansainvälinen sopimusjärjestelmä vaikuttaa kansallisiin parlamentteihin. Nykyinen eduskunta on vahvistanut Pariisin ilmastopöytäkirjan, keskustellut YK:n Agenda 2030:stä ja kuunnellut tarkasti kansainvälisen ilmastopaneelin suosituksia.

Olemme olleet osa maailmaa, mutta juuri omalla suomalaisella tavalla. Tärkeissä kansallisisissa ratkaisuissa olemme yrittäneet löytää mahdollisimman suuren enemmistön päätöksen tueksi. Saimme yhdessä aikaan muun muassa uuden tiedustelulainsäädännön. Kansallista turvallisuutta voidaan alkaa valvomaan entistä paremmin.

Näyttää siltä, että samanlainen laaja yhteisymmärrys on entistä enemmän löytyvässä myös ilmastopolitiikan tueksi. Viime viikkojen aikana olemme monesti nähneet, että teemme työtämme lasten hyväksi, niin omien, muiden kuin maailmankin. On ollut hienoa huomata, kuinka koululaiset ovat aktiivisesti ottaneet kantaa ja vaatineet tekoja ympäristön hyväksi.

Saatesanoihini kuuluu muistutus myös turvallisuudesta. Olemme käsitelleet puolustus-, ulko- ja turvallisuuspoliittisia selontekoja, ja ensimmäistä kertaa olemme ottaneet kantaa myös sisäiseen turvallisuuteen. Nyt kaikki tiedämme, mitä tarkoittavat laaja turvallisuus-käsite ja kokonaisturvallisuus. Nämä molemmat sanat viittaavat siihen, että turvallisuutta eivät luo vain viranomaiset päätöksillään, vaan meistä jokainen omilla toimillaan. Myös parlamentaarinen päätöksenteko sujuu parhaiten turvallisessa ympäristössä. Turvaa luovat hyvät käytöstavat, yhteisistä sopimuksista kiinnipitäminen, perinteiden ja traditioiden kunnioittaminen ja myös niiden mahdollinen uudistaminen siten, että se tehdään vakaasti ja arvokkaasti.

Kuluneen vaalikauden aikana niin hallituksessa kuin eduskunnassakin on tapahtunut useita henkilövaihdoksia, kansanedustajien keskuudessa peräti viisitoista. Kaikkien muutosten keskellä on ollut äärimmäisen arvokasta huomata, kuinka hyvin eduskunta pystyi toimimaan, vaikka edustajia vaihtui, uusia eduskuntaryhmiä syntyi ja hallituskin erosi.

Eduskunnan täytyy aina olla vahvempi kuin yksikään meistä yksilönä tai edes ryhmänä. Se on syntynyt ennen meitä ja jälkehemme myös jää. Me pidämme sitä hetken hallussamme ja sen jälkeen luovutamme sen seuraajillemme, toivottavasti entistä paremmassa kunnossa.

Saatteeksi seuraavalle eduskunnalle jätämme yhdessä tekemämme suunnitelman eduskuntatyön uudistamisesta. Nykyisten eduskuntaryhmien yhteisenä toiveena on esimerkiksi budjettimenettelyn kehittäminen, valiokuntatyön uudistaminen ja puhemiesneuvoston aseman vahvistaminen. Toivomme myös, että tuleva eduskunta tekee kaikkensa säilyttääkseen täysistuntotyön arvon. Poliittinen keskustelu ei saa kaventua yksittäisiksi viesteiksi somessa vaan tärkeimmät puheet täytyy pitää tässä salissa, näiden patsaiden edessä, muiden edustajien läsnä ollessa.

Hyvät edustajatoverit! Tässä talossa ei onnistu kukaan ilman yhteistyötä. Kiitän koko sydämeistäni kaikkia edustajia hyvin tehdystä työstä. Eduskunnan henkilökunta on kaikin tavoin auttanut meitä kansanedustajia suoriutumaan tehtävistämme. Kiitän lämpimästi pää-

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

sihteeriä ja talon jokaista työntekijää hienosta työstä, osaavasta työstä ja siitä herkkyydestä, mitä te olette osoittaneet meille kansanedustajille. Suuren kiitoksen ovat ansainneet myös kansanedustajien avustajat ja ryhmäkanslioiden työntekijät. Ilman teitä työmme ei olisi ollut mahdollista.

Demokratiassa vallankäyttöä tulee valvoa. Eduskunnassa tätä työtä ovat tehneet toimittajat, joille seuraavaksi esitän kiitokseni. Olette vahtineet ja valvoneet, joskus myös kannustaneet ja tukeneet. Kiitos kannustavista sanoista, mutta myös niistä, joissa on ollut kritiikkiä. Niiden myötä olemme tienneet, mitä tehdä paremmin.

Erikseen tahdon vielä kiittää puhemiehistön jäseniä, jotka ovat ohjanneet eduskunnan toimintaa näiden neljän vuoden aikana. Oikeudenmukaisuuteen ja tasapuolisuuteen olemme pyrkineet, ja toivon, että olemme siinä myös onnistuneet.

Kära vänner! Just nu upplever vi ett ögonblick av stor förhoppning om återseende och stor sorg över uppbrott. Trettiofem riksdagsledamöter kommer att lämna riksdagsarbetet. Många av dem har gjort stora insatser för vårt land, och var och en av dem har utfört ett viktigt arbete för att tjäna människorna i vårt land. Jag vill framföra ett stort tack till er alla.

Nu är det trots allt dags att vända och gå nedför Riksdagshusets trappa. Om två veckor går de nya ledamöterna upp för trappan. Det är så demokratin fungerar. Men för varje trappsteg vi tar kan vi vara tacksamma för det förtroende vi fått av finländarna och stolta över det arbete vi utfört för vårt land.

Jag önskar er alla lycka till och stor välsignelse i era liv.

Parhaat ystävät! Niin, ystävyyssuhteita täällä on todella paljon tullut, erittäin hyviä. Ystävyyys kantaa. Tässä hetkessä on paljon jälleennäkemisen toivoa ja myös lähdön surua. Eduskuntatyöstä on nyt luopumassa 35 nykyistä kansanedustajaa. Monet heistä ovat tehneet suuria palveluksia maallemme, jokainen heistä on ollut tärkeä ihmisten palvelija. Kiitän suuresti teitä kaikkia.

Nyt on kuitenkin tullut aika kävellä Eduskuntatalon portaat alas. Kahden viikon päästä uudet edustajat kävelevät ne ylös. Näin kansanvalta elää. Jokaisella askeleella me kaikki voimme kuitenkin olla kiitollisia suomalaisilta saadusta luottamuksesta ja ylpeitä työstämme tämän maan hyväksi.

Toivon teille kaikille onnea ja ennen kaikkea siunausta elämäänne. — Kiitos, tack.

Eduskunnan puolesta vastasi **ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen** seuraavin sanoin:

Arvoisa puhemies! Ottakaa vastaan meidän kaikkien kansanedustajien lämmin tervehdys ja kunnioituksen osoitus.

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

Yhdyn kiitoksiinne, jotka kohdistitte eduskunnan pääsihteerille ja kaikille tässä talossa työtä tekeville. Ilman heidän suurta ammattiosaamistaan ja ututteruuttaan eduskunnan olisi ollut vaikeaa selviytyä kohtuudella meille uskotuista tehtävistä. Kiitän erikseen vielä median edustajia herkeämättömästä ja monipuolisesta kiinnostuksesta työtämme kohtaan.

Arvoisa puhemies! Maailmalla monet suuret ja vähän pienemmätkin maat käpertyvät sisään päin. Ne ovat käyneet entistä itsekkäämmiksi ja rakentavat pahimmillaan esteitä vapaan ja reilun kaupan tielle. Maailmanpolitiikan jännitteet kasvavat. Näissä oloissa on erityisen tärkeää, että pienen maan, Suomen, oma pesä on kunnossa, että taloutemme on kesävällä pohjalla ja suhteemme muihin maihin ovat terveellä tolalla.

Päättävän vaalikauden kuluessa olemmekin onnistuneet tervehdyttämään kansantaloutta ja työllisyyttä sekä tasapainottamaan julkista taloutta. Silti kaikkea välttämätöntä ei saatu aikaiseksi ja valmiiksi. Vastaukset ikääntyvän väestörakenteemme haasteisiin eivät kuitenkaan odota määräänsä kauempaa. Ja tärkeää on myös, että maailman onnellisimmaksi mainitussa maassa kaikki voisivat jakaa tuon onnen tunteen. Työtä siis riittää tulevallekin eduskunnalle, myös muun muassa turvallisuuteen ja ilmastoon liittyvissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Meillä kaikilla valituilla kansanedustajilla on omat taustamme, ihanteemme, arvomme ja aatteemme. Aidossa, toimivassa kansanvallassa näille kaikille on oltava — ja mielestäni on — tilansa ja sijansa juuri tässä talossa, eduskunnassa. Siitä seuraa, että vaikka olemme useista asioista samaa mieltä, ulospäin saavat monesti suurinta huomiota ne asiat, joista olemme eri mieltä. Ja niinhän se demokratiassa onkin. Muistaa kuitenkin sopia, että siellä, missä asioista on vain yksi totuus, on harvoin jos koskaan aitoa demokratiaa. Jalostuneessa demokratiassa osataan suuretkin erimielisyydet sovitella kompromisseilla yhteisiksi päätöksiksi — jollei muutoin, niin niistä asioista sitten äänestäen. Kissaillaan ja ollaan siis eri mieltä asioista silloin, kun kansanvallan nimissä on tarve siihen. Mutta sovitaan asioista silloin, kun on sopimisen aika.

Ärade talman! Vi politiker har alla våra egna ideal och vår egen bakgrund. Våra skillnader får ofta överdrivet stor uppmärksamhet. Det är lätt att förstå att media oftare rapporterar om det vi är oense om. Jag vill påminna om att det hör till en demokrati att det finns olika åsikter. Det viktiga är att vi förstår att jämka och göra kompromisser, eller vid behov också röstas. Vi måste komma ihåg att där det finns bara en sanning finns det ingen demokrati.

Arvoisa puhemies! Ajat muuttuvat. Tietotekninen vallankumous jyrää kaikkialle, myös eduskuntatyöhön. Se tarjoaa parhaimmillaan uusia mahdollisuuksia myös uusille demokraattisille prosesseille, kansanvallan toimivuuden parantamiselle, eduskunnan vuoropuhelulle äänestäjien kanssa ja ylipäänsä meille uskotun tehtävän paremmalle hoitamiselle. Teidän, arvoisa puhemies, käynnistämäne eduskunnan toimintatapojen uudistaminen on oikein ja välttämätöntä. Menestystä sen jatkamiselle myös tulevalle vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! Aivan kohta me monet kävelemme tästä salista kansanedustajina ulos viimeisen kerran. Uskon, että puhun aika monella suulla, kun sanon, että tunnen suurta haikeutta. Tätä tunnetta suuresti helpottaa, kun minä katson teitä, arvoisa puhemies, ja teitä, arvoisat edustajat, hyvät ystävät, työtoverit — teitä kaikkia. Olen vakuuttunut siitä, että

PTK 181/2018 vp Liite 2.2B

juuri te — juuri te — yhdessä kohta valittavien uusien edustajien kanssa olette oikeita ihmisiä tarttumaan isänmaan onnen ja menestyksen viestikapulaan ja viemään sitä seuraaville sukupolville.

Perinteitä noudattaen pyydän kaikkia ylös: kohottakaa kolminkertainen eläköön-huuto isänmaalle.

Edustajat yhtyivät kolminkertaiseen eläköön-huutoon.
